

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Evropská společenství a Evropská unie

V souvislosti s přípravou integrace České republiky do evropských struktur se často hovoří o vstupu do Evropské unie. Všeobecně se však méně ví, že vstupní smlouvy se uzavírají a veškerá předchozí jednání se vedou s Evropskými společenstvími (resp. jeho orgány), jako subjektem nadaným na rozdíl od Evropské unie mezinárodně právní subjektivitou.

V souvislosti s přípravou integrace České republiky do evropských struktur se často hovoří o vstupu do Evropské unie. Všeobecně se však méně ví, že vstupní smlouvy se uzavírají a veškerá předchozí jednání se vedou s Evropskými společenstvími (resp. jeho orgány), jako subjektem nadaným na rozdíl od Evropské unie mezinárodně právní subjektivitou.

Evropská unie je označení pro celek, jenž tvoří všechny členské státy Evropských společenství, které bylo zavedeno smlouvou o Evropské unii podepsané 7.2.1992 v Maastrichtu (tzv. Maastrichtská smlouva) a vstoupivší v platnost 1.11.1993. Význam smlouvy spočívá především v tom, že se dosáhlo dalšího stupně integrace členských států (viz. níže). Evropská unie však není z právního hlediska mezinárodní organizací, neboť nemá právní subjektivitu. Tou, byť *sui generis*, jsou Evropská společenství, na která členské státy přenesly část svých pravomocí a tím vytvořily mezinárodně právní subjekt nového typu. Mezinárodní smlouvy s jednotlivými státy, stejně jako například Dohodu o přidružení České republiky k Evropským společenstvím, proto neuzavírá Evropská unie, ale Evropská společenství.

Důležité je tedy zejména zdůraznit, že Evropská unie nenahrazuje Evropská společenství. V současnosti existují oba tyto útvary vedle sebe, mají stejnou členskou základnu (evropskou patnáctku tvoří: Německo, Francie, Velká Británie, Irsko, Belgie, Lucembursko, Nizozemí, Španělsko, Portugalsko, Itálie, Řecko, Švédsko, Dánsko, Finsko a Rakousko) avšak s odlišnou působností. Tato je dána zřizovacími smlouvami tří společenství, kterými jsou Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO nebo též Montánní unie), Evropské hospodářské společenství (respektive od 1.1.1993 Evropské společenství - ES) a Evropské společenství atomové energie - EURATOM). Základním cílem těchto společenství byla tedy integrace členských států v rámci těchto tří subjektů souhrnně nazývaných Evropská společenství. Působnost Evropské unie je Maastrichtskou smlouvou stanovena mnohem širěji, když zahrnuje působnost Evropských společenství (tzv. první pilíř Evropské unie) a k tomu připojuje kodifikaci dalších dvou pilířů Evropské unie upravujících společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (tzv. druhý pilíř EU) a spolupráci v rezortu justice a vnitra (tzv. třetí pilíř EU).

Evropská společenství a Evropská unie tedy existují se shodnou členskou základnou a se shodnými orgány, lze však poukázat ještě na jednu významnou odlišnost mezi nimi. Pro Evropská společenství je typická nadstátnost (tedy mezinárodně právní subjektivita), která představuje zejména závaznost přijatých opatření i pro státy, které je neschválily, doplněná o vynutitelnost plnění těchto opatření vůči těm státům, které by se jimi neřídily nebo nechtěly řídit. V rámci druhého a třetího pilíře však o nadstátnosti hovořit nelze, proto v těchto oblastech nelze rozhodovat jinak, než dohodou všech zúčastněných států (proto se také někdy tyto dva pilíře označují jako mezivládní). V praxi to tedy znamená, že vše co je dáno do pravomoci Evropských společenství je rozhodováno stanoveným postupem dle mínění většiny se závazností pro všechny členské státy bez dalšího. Naopak v oblastech zahraniční a bezpečnostní politiky, justice a vnitra musí každý členský stát, aby byl vázán unijní úpravou, tuto akceptovat.

Za cíle Evropské unie byly Maastrichtskou smlouvou označeny zejména: podpora vyváženého a dlouhodobého sociálního a hospodářského pokroku (mj. vytvoření prostoru bez vnitřních hranic, zavedení hospodářské a měnové unie atd.), upevňování identity unie navenek na mezinárodní úrovni (společnou zahraniční a bezpečnostní politikou), rozvíjení úzké spolupráce v oblasti justice a vnitřních věcí a účinnější ochrana práv a zájmů obyvatel členských států zavedením občanství Unie. Zda dojde k úspěšnému naplnění těchto cílů nelze v současnosti říci, ale nutno poznamenat, že některé záležitosti, jako například zavádění společné měny, vyvolávají stále také jakési odstředivé tendence, způsobené právě jistou nostalgií po starém a národním. Přerod od společného občanství ke společnému „národu Evropanů“ bude ještě dlouhý a strastiplný.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Home office v Česku, Německu a Rakousku: je česká právní úprava práce na dálku dostatečně flexibilní?](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Postoupení pohledávky na náhradu škody v pracovněprávních vztazích](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [Návrh zákona o digitálních platformách přináší více, než se na první pohled zdá](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc květen 2026](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [AI omnibus](#)